

Samen werken aan veiligheid

de bestuurlijke inbedding van de veiligheidsregio's

december 1999

Inhoud

Voorwoord	5
Samenvatting	7
1. Inleiding	9
2. De mogelijkheden van bestuurlijke integratie en samenwerking	11
3. Beoordelingscriteria voor de regionale bestuursmodellen	15
4. De meest wenselijke oplossing voor bestuurlijke samenwerking	19
4.1 De beoordeling van de modellen	19
4.2 De uiteindelijke keuzen van de Raad	20
4.3 De rol van de provinciale bestuursorganen	21
4.4 De bekostiging	23
Geraadpleegde literatuur	25
Bijlage I Adviesaanvraag	26
Bijlage II Overzicht belangrijkste regionale bestuursmodellen	28
Bijlage III Overzicht van uitgebrachte adviezen	35
Bijlage IV Overzicht van uitgebrachte preadviezen en overige publicaties	36
Bijlage V Samenstelling Raad voor het openbaar bestuur	37

Voorwoord

Voor de totstandkoming van dit advies over de bestuurlijke samenwerking van de hulpverleningsregio's heeft de Raad – behalve een aantal actuele nota's en rapporten – ook diverse deskundigen buiten de Raad kunnen raadplegen. Voor hun inbreng is vanuit de Raad veel waardering. Uiteraard komt de inhoud van het advies geheel voor verantwoording van de Raad.

Het advies is ten behoeve van de Raad voorbereid door een werkgroep bestaande uit enkele leden van de Raad voor het openbaar bestuur en enkele leden van de Raad voor de financiële verhoudingen. De werkgroep bestond uit de volgende personen:

Prof. dr. H.G. Sol; drs. P.J. Langenberg; drs. P.A. Lankhorst;
ing. E.M. Mastenbroek; Mw. D.IJ.W. de Graaff-Nauta (Rfv)
en mw. M. J. van Bijsterveldt-Vliegthart (Rfv).

Ambtelijk secretaris: drs. R.G. Daniels.

Daarnaast heeft de Raad voor de financiële verhoudingen ook in zijn plenaire vergaderingen aandacht besteed aan de inhoud van dit advies.

Tegelijkertijd met dit advies brengt de Raad voor het openbaar bestuur ook een advies uit over de regierol van de gemeente (Op het toneel en tussen de coulissen) en over de regierol van de provincie (Het bestuurlijk kraakbeen). Met name met het laatste advies bestaat een dwarsverband met het onderhavige advies. Ook bij de voorbereiding van deze adviezen is bovengenoemde werkgroep actief geweest en heeft de Rfv een aanvullende adviserende rol gespeeld.

Den Haag, december 1999

Samenvatting

De rampenbestrijding vergt meer bestuurlijke en financiële aandacht. Voor een gewenste kwaliteitsverbetering worden meer geldmiddelen ter beschikking gesteld. Met het oog op een betere samenwerking wordt in ieder geval territoriale congruentie van de grenzen van de verschillende samenwerkingsverbanden wenselijk geacht. Of dit ook dient te worden gevolgd door een wijziging van de bestuurlijke organisatie is de vraag die door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Raad voor het openbaar bestuur is voorgelegd. Letterlijk luidt de centrale vraagstelling als volgt: “In hoeverre kan een vorm van integratie van de besturen van in ieder geval de brandweer en geneeskundige regio’s en eventueel politieregio’s bijdragen aan versterking van de samenwerking, gegeven de ontwikkeling naar territoriale congruentie?” Het veiligheidsbeleid is ingebed in de territoriale hoofdstructuur, met het zwaartepunt op het lokaal c.q. het verlengd lokaal niveau en met aanvullende verantwoordelijkheden voor het provinciaal niveau. De territoriale hoofdstructuur dient daarom leidend te zijn bij de bestuurlijke organisatie.

De Raad onderschrijft de wenselijkheid van het meer laten samenvallen van de grenzen van in ieder geval de brandweerregio en de geneeskundige hulpverleningsregio. In een optimale situatie zullen de grenzen van deze regio’s samenvallen met de grenzen van de politieregio, of indien meerdere veiligheidsregio’s bestaan in ieder geval de buitengrens van de politieregio niet overschrijden.

Waar sprake is van goed functionerende regionale samenwerking van brandweer en geneeskundige hulpverlening acht de Raad een gedwongen opschaling naar de omvang van de politieregio niet wenselijk. De rampenbestrijding vormt immers maar een klein deel van de reguliere politietaken. De grenzen van de politieregio’s overschrijden niet de provinciegrenzen. De grenzen van de hulpverleningsregio’s behoren daarom óf samen te vallen met de provinciegrenzen, óf, indoen binnen één provincie meer dan één hulpverleningsregio bestaat, de provinciegrenzen niet te overschrijden. Waar daarvan wel sprake is, dienen de grenzen in goed bestuurlijk overleg aan elkaar te worden aangepast. Dit is noodzakelijk vanwege de toezichthoudende en controlerende rol van de provincies. Indien een dergelijke aanpassing niet tot stand komt zal extra aandacht moeten worden besteed aan de mate van geoefendheid.

De Raad onderscheidt een zestal mogelijke modellen voor bestuurlijke samenwerking van de veiligheidsregio’s. Aan de hand van een zestal criteria worden deze modellen beoordeeld. Vergaande bestuurlijke integratie van de drie belangrijkste soorten hulpverleningsregio’s acht de Raad niet wenselijk. Het veiligheidsbeleid is in hoofdzaak een lokale taak. De rampenbestrijding is een vorm van verlengd lokaal bestuur. Een goede bestuurlijke samenwerking van brandweer en geneeskundige hulpverlening is nodig, en indien deze beide regio’s samenvallen met de politieregio is gestructureerd overleg met het regionaal college van de politieregio noodzakelijk.

Het past in het streven naar versterking van de bestuurlijke hoofdstructuur de provincie een zwaardere rol toe te kennen in het kader van coördinatie en toezicht. Daarom moet de Commissaris van de Koningin een aanwijzingsbe-

/8/

voegdheid krijgen over het niveau van geoefendheid en over de kwaliteit van de rampenbestrijdingsplannen. Indien daarvoor zwaarwegende redenen van veiligheidsbelang zijn dient de Commissaris der Koningin de mogelijkheid te krijgen een aanwijzing te geven over het totstandkomen van een samenwerkingsgebied. Het college van gedeputeerde staten dient een actiever gebruik te maken van zijn reguliere R.O.-taken bij een conflict tussen een gemeente en een veiligheidsregio.

Veiligheidsaspecten worden expliciet meegenomen bij het vaststellen van streekplannen en bestemmingsplannen.

1. Inleiding

Staatssecretaris De Vries verwijst in zijn adviesaanvraag van 6 juli 1999¹ naar het werkprogramma 1999 van de Raad voor het openbaar bestuur, waarin het thema ‘Veiligheidsregio’s en bestuurlijke inbedding openbare veiligheidszorg’ is opgenomen. Hierbij gaat het om de vraag of een vorm van integratie van de besturen van in ieder geval de brandweer- en geneeskundige regio’s en eventueel politieregio’s kan bijdragen aan versterking van de samenwerking, gegeven de ontwikkeling naar territoriale congruentie?” de bestuurlijke inbedding van de openbare veiligheidszorg kan worden verbeterd, gegeven de bestuurlijke hoofdstructuur.

De adviesaanvraag geeft aan dat onderzoek is verricht naar de wenselijkheid van territoriale congruentie van de hulpverleningsregio’s, hetgeen tot positieve resultaten heeft geleid². Op grond hiervan wordt in de adviesaanvraag uitgegaan van het streven naar territoriale congruentie van de brandweer- en geneeskundige regio’s op de schaal van de politieregio’s, welk voornemen is opgenomen in de Hoofdlijnennotitie Rampenbestrijding³.

In de praktijk is in een aantal reeds geharmoniseerde regio’s al een begin gemaakt met vormen van bestuurlijke integratie tussen brandweer- en geneeskundige regio’s.

Dit alles leidt tot de volgende centrale adviesvraag aan de Raad:

“In hoeverre kan een vorm van integratie van de besturen van in ieder geval de brandweer- en geneeskundige regio’s en eventueel politieregio’s bijdragen aan versterking van de samenwerking naar territoriale congruentie?”

Daarbij wordt in het bijzonder aandacht voor een vijftal punten gevraagd.

Namelijk de voor- en nadelen van bestuurlijke integratie, de mogelijke gevolgen op de verdeling van taken en bevoegdheden, de positie van de geneeskundige sector (het bij de integratie betrekken van de Regionale Ambulance Voorziening, de aanwezigheid van private actoren, het takenpakket bij burgemeester/wethouder), de gevolgen voor de bekostiging en de termijn van invoering.

In de recente Hoofdlijnennotitie Rampenbestrijding 1999-2002 wordt nadrukkelijk gewezen op de voordelen van territoriale harmonisatie.

Het einddoel is te komen tot een goede rampenbestrijdingsorganisatie die bij grootschalige incidenten en rampen bestuurlijk, organisatorisch en operationeel samenhangend functioneert, die in staat is de hiermee samenhangende risico’s afdoende te voorkomen, te beperken en te beheersen en waarvan een kwalitatief goed functioneren is gewaarborgd.

In de notitie worden onder meer de volgende beleidsvoornemens genoemd:

¹ Zie bijlage I

² Rapporten van BMC en Cebeon

³ Hoofdlijnennotitie Rampenbestrijding 1999-2002 (BZK, 8 juli 1999)

- voor het jaar 2002 zal de territoriale indeling van de brandweer, geneeskundige hulpverlening bij rampen en de politie congrueren. Hierover volgt nog overleg met provincies en gemeenten. Sluitstuk is wettelijke verankering van de gebiedsindelingen.
- bezien wordt in hoeverre het samengaan van de regionale besturen van brandweer en geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, bijvoorbeeld in een personele unie met het regionaal college van politie moet en kan worden bevorderd. Ook moet worden bezien of en hoe de Regionale Ambulance Voorziening (RAV) hierbij kan worden betrokken.
- het opstellen van het regionaal organisatieplan kan als wettelijke taak van de regionale brandweer worden opgenomen.
- de taak van de regionale brandweer kan worden uitgebreid met pro-actie en preventie.

De voor de versterking van de (regionale) rampenbestrijding benodigde middelen worden op ongeveer f 145 mln structureel geraamd. Het rijksaandeel in de rampenbestrijding zal, samen met de reeds in 1998 en 1999 vrijgemaakte extra middelen, in 2003 zijn toegenomen tot f 85 mln structureel extra.

Over de plannen uit de Hoofdlijnennotitie heeft overleg met de betrokkenen (het veld) plaats. Voorts heeft op 27 oktober 1999 een Algemeen Overleg met de vaste Tweede Kamer-commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties plaatsgevonden. Eind dit jaar is een Beleidsnotitie voorzien.

In het onderhavige advies stelt de Raad, in aansluiting op de adviesaanvraag, eerst de mogelijkheden van bestuurlijke integratie bij de hulpverleningsregio's aan de orde, waarbij een aantal mogelijke bestuursmodellen wordt opgesomd. (hoofdstuk 2)

Voor de beoordeling van deze modellen ontwikkelt de Raad een aantal criteria op grond waarvan deze beoordeeld kunnen worden. (hoofdstuk 3)

Vervolgens toetst de Raad de modellen aan de criteria en komt met een voorstel voor een ontwikkelingsrichting voor de bestuurlijke samenwerking en werkt deze verder uit. (hoofdstuk 4)

In bijlage II bij het advies wordt uitgebreid ingegaan op de verschillende bestuursmodellen, de beoordelingscriteria en de toetsing zelf.

2. De mogelijkheden van bestuurlijke integratie en samenwerking

De Wet rampen en zware ongevallen geeft als definitie van een ramp of zwaar ongeval een gebeurtenis waarbij een ernstige verstoring van de openbare veiligheid is ontstaan, waarbij het leven en de gezondheid van vele personen of grote materiële belangen in ernstige mate in het geding zijn, en waarbij gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van verschillende disciplines is vereist.

Bij de uitvoering van de rampenbestrijding zijn primair de brandweer, de politie en de geneeskundige hulpverlening betrokken, dit naast hun reguliere hulpverleningstaak. Zonodig geholpen door andere (hulpverlenings)-instanties en organisaties zoals het Rode Kruis, het Rijk en waterschappen. Op bestuurlijk en operationeel niveau moet de brandweer zorgen voor de coördinatie van de rampenbestrijding en de voorbereiding hierop.

Omdat rampen veelal op het grondgebied van meerdere gemeenten betrekking hebben zijn in heel Nederland brandweerregio's ingesteld. Ook andere hulpverleningsdiensten zijn regionaal georganiseerd, waarbij de regioindeling sterk kan verschillen. Zo zijn er thans naast de 37 brandweerregio's ook 25 politieregio's en 40 Wghr-regio's. De laatsten hebben geen landelijke dekking.

De taken van de rampenbestrijdingsorganisatie dienen, aldus de Hoofdlijnennotitie, op alle vijf schakels van de veiligheidsketen betrekking te hebben: pro-actie, preventie, preparatie, repressie en nazorg. Pro-actie betreft het voorkomen van risicovolle situaties. Dit speelt onder meer bij de aanleg van snelwegen, spoorlijnen en industrieterreinen.

Om de organisatie op peil te brengen zijn het project Versterking Brandweer (PVB) en het project Versterking Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (PGHOR) gestart en zijn extra financiële middelen beschikbaar gesteld. Deze stijgen tot f 85 mln structureel extra in 2003.

Afgelopen jaren hebben een aantal grootschalige rampen/calamiteiten de aandacht gevestigd op de noodzaak van een betere rampenbestrijdings-organisatie. Dit heeft geleid tot toenemende aandacht voor een goede samenwerking tussen de regionaal georganiseerde hulpverleningsregio's.

De Raad onderschrijft het nut en de noodzaak van het zo veel mogelijk laten samenvallen van het geografische gebied van de drie voornaamste soorten hulpverleningsregio's met het oog op een goede operationele samenwerking. Dit sluit aan bij het streven om voor 2002 tot territoriale congruentie te komen. In een optimale situatie is er sprake van een piramidale opbouw van de organisatie van het veiligheidsbeleid. Het grootste deel van de reguliere zorg voor de veiligheid is lokaal beleid, met specifieke bevoegdheden van de burgemeester in het kader van de openbare orde en veiligheid. Voor grensoverschrijdende

/12/

samenwerking bij hulpverlening bestaan regionale organisaties op basis van de wet gemeenschappelijke regelingen. Verschillende hulpverleningsregio's vallen binnen de grenzen van één politieregio, of één regio valt geheel samen met het gebied van een politieregio. Verschillende politieregio's vallen binnen de grenzen van één provincie of 1 politieregio valt samen met het gebied van één provincie.

Zo wordt bereikt dat de grenzen van de hulpverleningsregio's in ieder geval niet provinciegrensoverschrijdend zijn.

De optimale situatie is thans nog niet bereikt, met name niet aan de onderkant van de piramide. Het streven om, in aansluiting op gegroeide samenwerkingsgebieden, te komen tot een volledige territoriale congruentie van de hulpverleningsregio's wordt door de Raad onderschreven, alhoewel het tijdpad (binnen twee jaar) als ambitieus moet worden beschouwd.

De vraag die hierbij moet worden beantwoord is hoe volledig die congruentie moet zijn, en welke grenzen als maatgevend moeten worden beschouwd, met andere woorden, wie moet zich aan wie aanpassen?

In de Hoofdpijnennotitie wordt uitgegaan van de schaal van de politieregio's, met als argument dat – mede gezien de relatie tussen de politieregio's en de arrondissementsindelingen – aanpassing van de politieregio's op voorhand niet aan de orde is. Gelet op de totstandkoming van de grenzen van de politieregio's en gelet op de huidige stand van de discussie over bestuurlijke organisatie begrijpt de Raad deze keuze vooral meer als een pragmatische dan als een principiële keuze. Immers de schaal van de politieregio's is vanuit het oogpunt van rampenbestrijding tamelijk willekeurig. Er blijven altijd betrokken partijen die op een andere schaal zijn georganiseerd, bijvoorbeeld de waterschappen. Daarbij zijn er in de praktijk al aanzienlijke vorderingen gemaakt in de richting van territoriale congruentie. Veelal op de schaal van de politieregio's maar ook wel anders, bijvoorbeeld op basis van historisch gegroeide samenwerkingsverbanden die kleinschaliger van karakter zijn dan de politieregio's. Indien deze lasten voldoen, ziet de Raad geen aanleiding hier toch uit te gaan van de (grotere) schaal van de politieregio.

Hierbij speelt nog een tweede argument. In het kader van de rampenbestrijding is de brandweerorganisatie leidend ten opzichte van het politieapparaat. Vanuit die overweging zou een aanpassing van de grenzen van de politieregio's aan de grenzen van de brandweerregio eigenlijk meer voor de hand liggen. Gezien de complexiteit van een mogelijke wijziging van de grenzen van politieregio's wil de Raad op dit ommoment geen pleidooi houden in die richting.

Bij het streven naar territoriale congruentie dient daarom naar het oordeel van de Raad rekening te worden gehouden met in de praktijk gegroeide en functionerende verbanden van brandweer en geneeskundige hulpverlening en wordt in de praktijk rekening gehouden met de buitengrenzen van de politieregio's, die op hun beurt weer de bestaande provinciegrenzen respecteren.

De belangrijkste bevoegdheden en verantwoordelijk met betrekking tot beleidsvorming op het terrein van de veiligheid en met betrekking tot de rampenbe-

strijding zijn, naar het oordeel van de Raad terecht, ingebed in de territoriale hoofdstructuur. Deze beleidsvorming is hoofdzakelijk lokaal van aard, met een specifieke verantwoordelijkheid voor het provinciale niveau.

In de brandweerregio's worden vele lokale taken uitgevoerd als verlengd lokaal bestuur. Tegen die achtergrond bepleit de Raad hulpverleningsorganisaties waarvan de grenzen óf samenvallen met de provinciegrenzen, óf, wanneer binnen één provincie meer dan één hulpverleningsregio bestaat, waarvan de grenzen in ieder geval de provinciegrenzen niet overschrijden.

Met het hanteren van deze uitgangspunten wordt zowel recht gedaan aan de operationele als aan de bestuurlijke eisen waaraan een goede organisatie van de veiligheidsdiensten dient te voldoen.

Slechts in een beperkt aantal gevallen doen zich met betrekking tot de provinciegrenzen thans knelpunten voor, in die zin dat het gebied van een hulpverleningsregio en/of van een brandweerregio provinciegrens overschrijdend is. Dan is het gewenst óf het samenwerkingsgebied aan te passen óf de provinciegrenzen aan te passen. Dit laatste is uiteraard ingrijpender. Beide keuzes zijn verantwoord, maar het is niet aan de Raad hierover vergaande uitspraken te doen. Wanneer met bestuurlijk overleg hiervoor geen structurele oplossing kan worden gevonden, dient extra aandacht te worden gegeven aan de mate van geoeffendheid, omdat zich hier in de praktijk meer coördinatieproblemen kunnen voordoen.

In zijn verdere advies gaat de Raad daarom uit van (het streven naar) territoriale congruentie, *in beginsel* op zodanige wijze vorm gegeven dat de grenzen van de hulpverleningsregio samenvallen met de provinciegrens, óf, indien binnen één provincie meer dan één hulpverleningsregio bestaat, de grenzen van de hulpverleningsregio's de provinciegrens niet overschrijden.

Vanuit dit vertrekpunt – territoriale congruentie in beginsel op de schaal van de provincies – is een aantal regionale bestuursmodellen denkbaar: vormen van bestuurlijke integratie en samenwerking van de brandweer- en geneeskundige hulpverleningsregio's alsmede (eventueel) van de politieregio's. Ook mengvormen zijn denkbaar. Gezien de gerichtheid van de probleemstelling op de bestuurlijke integratie van met name de geneeskundige regio's en het voortouw van de brandweer bij de rampenbestrijding, is hier afgezien van het model van alleen bestuurlijke integratie tussen brandweer- en politieregio's en is tevens afgezien van het model van alleen bestuurlijke integratie tussen politieregio's en geneeskundige regio's. Deze modellen zijn verder uitgewerkt in bijlage II. In hoofdstuk 4 en in de bijlage wordt ook ingegaan op de rol van de regionale ambulancevoorzieningen.

/14/

De bovengenoemde uitgangspunten leiden tot het nader beschouwen van de volgende zes modellen:

<i>1</i>	<i>Volledige bestuurlijke integratie van de drie soorten hulpverleningsregio's</i>
<i>2</i>	<i>Bestuurlijke samenwerking tussen de drie soorten hulpverleningsregio's</i>
<i>3</i>	<i>Volledige bestuurlijke integratie van de brandweer- en geneeskundige regio's</i>
<i>4</i>	<i>Bestuurlijke samenwerking tussen de brandweer- en de geneeskundige regio's</i>
<i>5</i>	<i>Een grotere rol voor de provincies</i>
<i>6</i>	<i>Versterking van de gemeenten</i>

3.

Beoordelingscriteria voor de regionale bestuursmodellen

In een drietal notities van de hand van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn in het jaar 1999 een aantal bestuurlijke lijnen uitgezet. Daarnaast is de Staatscommissie Elzinga bezig met het bestuderen van de mogelijkheden van een duaal lokaal bestuursbestel.

Met de notitie *Inrichting en functioneren binnenlands bestuur*⁴ wordt beoogd de passages uit het regeerakkoord over het binnenlands bestuur verder uit te werken. Hierbij gaat het vooral om de samenhang tussen enerzijds vergroting van de beleidsmatige effectiviteit van het openbaar bestuur en anderzijds de democratische legitimiteit daarvan.

Aangegeven wordt dat bestuurlijke oplossingen voor feitelijke problemen binnen de huidige drie-lagenstructuur moeten worden gevonden. Ook in het Regeerakkoord is aangegeven dat taken en bevoegdheden zoveel mogelijk op uniforme wijze worden toebedeeld aan de drie territoriale bestuurslagen van onze hoofdstructuur (Rijk, provincies en gemeenten): drie volwaardige democratisch te controleren bestuurslagen vormen het uitgangspunt voor het bestuurlijk bestel. Het model van de drie bestuurslagen staat dus niet ter discussie, wel wordt grote waarde toegekend aan interbestuurlijke samenwerking tussen Rijk, provincies en gemeenten. Naast deze interbestuurlijke samenwerking wordt uitgegaan van een wezenlijke versterking van de provinciale rol ten aanzien van de oplossing van de bovengemeentelijke problematiek (vooral via effectief gebruik van bestaand instrumentarium) en van het Rijk ten aanzien van de oplossing van bovenregionale vraagstukken.

Een belangrijk juridisch kader voor de interbestuurlijke samenwerking blijft de Wet gemeenschappelijke regelingen, waarvoor een wijziging is voorzien. Al onder het vorige kabinet is een concept-wetsvoorstel voorbereid, waarin de bundelings- en integratieverplichting worden geschrapt (dit is ook in het Regeerakkoord opgenomen) alsmede de provinciale bevoegdheden inzake toetsing, goedkeuring, aanwijzing en oplegging van gemeenschappelijke regelingen. Wel is aan de provincies een ordenende taak voorbehouden in het kader van haar regierol bij bovenlokale aangelegenheden. Thans is het desbetreffende wetgevingsproces gaande. Bovendien bestaat er sectorwetgeving (Politiewet, Brandweerwet, Wghr) voor de vorming van specifieke regio's.

Een afzonderlijk punt van aandacht vormen de politieregio's, de brandweerregio's en de geneeskundige regio's, waar bij het pleidooi voor schaalharmonisatie wel de vraag dient te worden gesteld hoe dergelijke specifieke regio's zich verhouden tot de bestuurlijke hoofdstructuur, dat wil zeggen de gemeenten en de provincies. Veel waarde wordt er hierbij gehecht aan het feit dat de in deze regio's behartigde taken sterk beheersgericht zijn: het gaat niet alleen om

⁴ *notitie Inrichting en functioneren binnenlands bestuur* (BZK, februari 1999)

bestuurlijk-organisatorische kwesties, maar ook over de interne organisatie en aansturing.

Voor een adequate democratische legitimatie zijn invloed op het beleid en een goede controle door de gemeenteraden op het bestuur van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden van groot belang, evenals een meer actieve openbaarheid van het gevoerde beleid. Deze eisen zouden expliciet bij de voorziene wijziging van de Wgr moeten worden meegenomen.

Het bestuursakkoord-nieuwe-stijl (BANS) voorziet in de instelling van een Overhedenoverleg dat als forum voor de interbestuurlijke samenwerking moet gaan dienen.

Als veelbelovende vorm van interbestuurlijke samenwerking wordt de gebiedsgerichte variant genoemd, die op verschillende beleidsterreinen in opkomt is. In het regeerakkoord wordt in dit verband ook de mogelijkheid van regiocontracten genoemd. Bij de gebiedsgerichte samenwerking gaat het om een brede integrale benadering terwijl bijvoorbeeld sprake is van ontschotting van de op de aan de orde zijnde problemen gerichte geldstromen.

In de Hoofdlijnennotitie Rampenbestrijding 1999-2002 wordt een beeld van de huidige en de gewenste toekomstige rampenbestrijding(sorganisatie) geschetst. Over de provincies wordt opgemerkt dat nadere gedachtenwisseling over de rol van de provincie zeer op zijn plaats is in een discussie over het regionaal organisatieplan rampenbestrijding als sturingsinstrument en als basis voor een managementrapportage systeem.

Elders is aangegeven dat een betrokkenheid van de provincie bij de rampenbestrijding logisch is, gezien de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Commissaris der Koningin bij calamiteiten. Bij een eventuele uitbreiding van de bevoegdheden van provinciale organen als sluitstuk van een samenwerkingsmodel met gemeenten en regio, dient allereerst te worden bezien in hoeverre deze organen gebruik maken van de huidige bevoegdheden. "Uitbreiding van de bevoegdheden van de provincies is dan ook pas te overwegen indien duidelijk is dat daaraan ook in de toekomst een actieve invulling wordt gegeven. In dat kader valt te overwegen de ambtsinstructie van de CdK aan te passen".

Bij de recente brief van de ministers van BZK en Justitie aan de Tweede Kamer over het regionaal politiebestedel⁵ is ook de notitie Bestel in Balans⁶ gevoegd. In de notitie worden hoofdlijnen gegeven om te komen tot een belangrijke verbetering van de politie-organisatie, en in het bijzonder de aansturing daarvan. Dit moet leiden tot wijziging van de Politiewet 1993. De notitie bevat onder meer voorstellen inzake de democratische controle en verantwoording, waarbij de gemeenteraden vroegtijdig bij de totstandkoming van het regionale politiebeleid worden betrokken.

⁵ Brief van de ministers van BZK en Justitie aan de Tweede Kamer over het regionaal politiebestedel (1998-1999, 26 661, nr.1

⁶ notitie Bestel in Balans (BZK en Justitie, 1 juli 1999)

Op blz.10 is vermeld: “De beperkte mogelijkheid om het bestuur en beheer van de regionale politie democratisch te controleren is de keerzijde van het feit dat de politie is georganiseerd op een niveau dat niet aansluit op de bestuurlijke hoofdstructuur. Dit punt is zonder een reorganisatie van het politiebestedel (of van de bestuurlijke hoofdstructuur), waarvan bewust is afgezien, niet volledig oplosbaar. Met versterking van de lokale aansturing en het afleggen van verantwoording door de burgemeester aan de gemeenteraad over onder meer het in het regionale college afgesproken beleid kan de democratische inbedding echter redelijk worden gewaarborgd”.

De beoogde versterking van de betrokkenheid van de gemeenteraden verloopt niet – zoals eerst onderzocht – via een commissie van gemeenteraadsleden, maar door de introductie van een wettelijk inbrengrecht voor de gemeenteraden en door het beter benutten van het bestaande instrumentarium (met name een betere informatievoorziening). Bij het inbrengrecht wordt gedacht aan een zodanige wijziging van de Politiewet dat het beleidsplan pas wordt vastgesteld nadat de gemeenteraden in de regio in de gelegenheid zijn gesteld de prioriteiten terzake van de openbare orde en veiligheid in hun gemeenten kenbaar te maken.

Van belang is dat in het kader van de staatsrechtelijke vernieuwing mogelijk wijzigingen in de rol van de burgemeester, het college van B&W en/of de gemeenteraad zullen worden aangebracht.

De Staatscommissie dualisme en lokale democratie⁷ heeft nog geen eindrapport uitgebracht. Dit rapport wordt echter op korte termijn verwacht. Maar uit de Vierde Burgemeesterslezing van de heer Elzinga (voorzitter van de gelijknamige staatscommissie) op 13 september 1999 blijkt dat gedacht wordt aan meer dualisme in de zin van een scheiding van de positie van het college en van de gemeenteraad: met versterking van de bestuurlijke rol van het college en van de controlerende rol van de gemeenteraad. Bij de burgemeester wordt vooral de taak centraal gesteld en niet zozeer de benoemingswijze. In dit verband kan de vraag worden gesteld of de huidige wettelijke taken van de burgemeester ten aanzien van politie, brandweer en rampenbestrijding wel passen bij een gekozen burgemeester: dit is niet zonder meer vanzelfsprekend. In een recent rapport van de Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie wordt hierop ingegaan⁸.

Aan de hand van de hiervoor gememoreerde stukken heeft de Raad een zestal criteria opgesteld voor de beoordeling van de hiervoor beschreven regionale bestuursmodellen. Vooral met behulp van deze beoordelingscriteria kunnen de voor- en nadelen van de bestuurlijke modellen worden aangegeven. Dit is in bijlage II verder uitgewerkt

⁷ Commissie-Elzinga

⁸ Rapport ‘De gekozen burgermeester en de politie’, Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie, Dordrecht november 1999.

/18/

Deze criteria zijn:

- a) Past het model bij de bestuurlijke hoofdstructuur?
- b) Is er een goede democratische legitimatie?
- c) Sluit het model aan bij de (voorzien) nieuwe Wgr?
- d) Vormt de bekostiging een hindernis?
- e) Wat is de invloed op de effectiviteit en efficiency?
- f) De mate van transparantie

4. De meest wenselijke oplossing voor bestuurlijke samenwerking

Naast een aantal algemene uitgangspunten van het Rijk, deels al lopende of bijna afgeronde projecten en de gegroeide praktijk heeft de Raad ook kennis genomen van de mening van een aantal betrokkenen. Zo heeft de VNG onlangs in een Bijzondere ledenbrief⁹ ook gereageerd op de Hoofdlijnennotitie Rampenbestrijding. De VNG ziet in de harmonisatie van de hulpverleningsregio's mogelijkheden om een betere rampenbestrijding te bereiken, maar vindt de schaal van de politieregio's niet per definitie maatgevend. Daarnaast wordt gewezen op de inbedding van de brandweer en rampenbestrijding in het gemeentelijke integrale veiligheidsbeleid.

Ook de commissarissen der Koningin hebben gereageerd¹⁰, onder meer ten aanzien van de instrumenten en de rol van de provincies. Gepleit wordt voor handhaving van de bevoegdheid samenwerkingsgebieden aan te wijzen en voor het scheppen van een formele basis voor een actievere invulling voor de toezichthoudende en sturende rol van de provincies.

4.1 De beoordeling van de modellen

Bij het beoordelen van de diverse modellen constateert de Raad bij de modellen waarin sprake is van volledige bestuurlijke integratie (model 1 en 3) nadelen, met name ten aanzien van de democratische legitimatie en de bestuurlijke hoofdstructuur. Daarbij is de Raad van mening dat het niet noodzakelijk is de politieregio's deel te laten nemen aan volledige of vergaande bestuurlijke integratie. De meest voorkomende operationele taken van de organisaties verschillen daarvoor te veel en de rampenbestrijding is slechts een klein onderdeel van de politietaak. Daar komt bij, zoals ook hiervoor al is genoemd, dat de schaal van de politieregio's in enkele gevallen te groot is voor samenwerking in hulpverleningsregio's die in de praktijk zijn gegroeid en goed blijken te werken. In deze gevallen is het wel gewenst de politieregio's bij een bestuurlijke oplossing te betrekken (in een vorm van structureel overleg). Genoemde nadelen spelen in veel mindere mate bij het minder vergaande samenwerkingsmodel 2 en niet of nauwelijks bij model 4.

Een grotere bestuurlijke rol voor de provincies (model 5) past daarentegen zeer wel, maar die rol moet dan wel betrekking hebben op de algemene positie die de provinciale bestuurslaag inneemt in het Nederlandse bestuursbestel.¹¹

Bij de geneeskundige hulpverlening is de positie van de ambulancediensten en van de regionale ambulancevoorzieningen een apart punt van aandacht. De

⁹ Bijzondere ledenbrief (VNG-reactie op de Miljoenennota 2000, 30 september 1999)

¹⁰ In een aan de staatssecretaris gerichte brief van 28 september 1999

¹¹ Zie 'Het bestuurlijk kraakbeen', Rob advies, december 1999

ambulancediensten betreffen grotendeels particuliere ondernemingen. De Raad ziet voor een bestuurlijk consequente benadering twee mogelijkheden.

In de eerste plaats kunnen de ambulancediensten worden gezien als een integraal onderdeel van de activiteiten van de veiligheidsregio's, hetgeen zou inhouden bestuurlijke zeggenschap vanuit de regio. Dit zou neerkomen op een regierol voor de gemeenten/regio's ten aanzien van de particuliere geneeskundige partijen. Hierbij zou ook horen bekostiging vanuit deze gemeenten/regio's te geschieden en niet (meer) via premies. Hiervoor zou een verschuiving van middelen nodig zijn, waarbij ook de minister van VWS is betrokken.

In de tweede plaats kunnen de ambulancediensten worden gezien als een regulier onderdeel van de geneeskundige sector. In dit geval ligt bestuurlijke integratie niet voor de hand. Hoogstens zijn er dan de praktische voordelen van territoriale congruentie. Bekostiging via het systeem van de gezondheidszorg (premie) blijft dan passend. Ook is nog denkbaar een knip te maken in de financiering van de reguliere ambulancezorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, maar dit zou zeer gekunsteld zijn. Het zwaartepunt ligt toch in de geneeskundige sector, dus financiering via deze sector blijft dan de meest voor de hand liggende oplossing. Dat beperkt naar het oordeel van de Raad echter de mogelijkheid van bestuurlijke integratie. In ieder geval is van belang dat de beschikbaarheid en inzetbaarheid van de ambulancediensten in het kader van de rampenbestrijding verzekerd is, welke keus in dit verband ook zou worden gemaakt.

4.2

De uiteindelijke keuze van de Raad

De Raad merkt op dat het veiligheidsbeleid, waarvan de rampenbestrijding slechts een klein onderdeel uitmaakt, primair een lokale zaak is. Ook het overgrote deel van de taakuitoefening is plaatselijk. Dat pleit voor blijvende inbedding in het lokaal bestuur en is wenselijk met het oog op de betrokkenheid van de vrijwilligers bij de gemeentelijke brandweerkorpsen: de afstand tussen bestuur en burgers en tussen bestuur en vrijwilligers dient niet te groot te worden. Ook gelet op de bij de modellen geconstateerde nadelen van vergaande bestuurlijke integratie komt de Raad tot de conclusie dat het niet noodzakelijk en ook niet wenselijk is om te komen tot van bovenaf opgelegde of gestimuleerde 'sterke' veiligheidsregio's die belangrijke delen van de gemeentelijke taak overneemt. De tekortkomingen bij de rampenbestrijding vormen voor een groot deel een operationeel probleem. Aan deze problemen kan tegemoet worden gekomen door verdergaande intensivering van de operationele samenwerking. Hieraan kan de totstandkoming van territoriale congruentie een belangrijke bijdrage leveren.

Bestuurlijk gezien is het daarbij voor de regio's niet nodig van bovenaf tot een min of meer verplichte bestuurlijke integratie over te gaan. Wel onderkent de Raad de noodzaak van een goede regionale samenwerking. Voor de verbetering van de bestuurlijke samenwerking kan echter zeer wel aangesloten worden bij de in de praktijk aan de orde zijnde ontwikkelingen, aangezien er thans op regionaal niveau al zeer veel gebeurt. Voorbeelden zijn gezamenlijke alarmcen-

trales en gezamenlijke oefeningen. In een aantal gevallen bestaat er bovendien al bestuurlijke samenwerking op de schaal van de politieregio en wordt gewerkt aan verdere aanpassingen. Hierbij valt te verwachten dat als gevolg van de territoriale congruentie ook de bestuurlijke samenwerking beter zal kunnen verlopen. Naarmate er meer sprake is van territoriale congruentie is het aantal overlegcircuits minder en worden de voorwaarden voor effectieve hulpverlening beter. Naarmate er minder sprake is van territoriale congruentie neemt het belang van extra aandacht voor de mate van geoefendheid sterk toe. Een mogelijk knelpunt kan zijn het feit dat de besturen van de brandweer en politieregio's bestaan uit de burgemeesters en de portefeuillehouders volksgezondheid de besturen van geneeskundige regio's invullen. Dit bemoeilijkt het vormen van gezamenlijke besturen. Maar bij een goed functionerend collegiaal bestuur op lokaal niveau kan dit mogelijke knelpunt voldoende ondervangen.

4.3

De rol van provinciale bestuursorganen

Daar waar sprake is van de noodzaak van bovenlokale coördinatie is de provincie als middenbestuur de eerst aangewezen democratische bestuurslaag om zorg te dragen voor het coördineren, stimuleren en het toezicht houden. De provincie dient erop toe te zien dat essentiële onderdelen van het noodzakelijke voorzieningenniveau zowel lokaal als in regionaal verband ook worden gerealiseerd. Het provinciale niveau moet dan ook de bevoegdheid hebben om aanwijzingen te geven daar waar de lokale zorg duidelijk tekort schiet. Dit vraagt om een actievere bemoeienis van provinciale bestuursorganen.

Bekende knelpunten vormen thans het ontbreken van adequate rampenbestrijdingsplannen en onvoldoende oefening.

In de eerdergenoemde brief¹² van de commissarissen der Koningin wordt opgemerkt dat het de commissarissen op dit moment ontbreekt aan een formele basis om een actievere invulling aan de toezichthoudende en sturende rol van de provincies te geven, met name waar het houden van bestuurlijke oefeningen rampenbestrijding betreft (en meer algemeen de voorbereiding op de rampenbestrijding): gepleit wordt voor het op afzienbare termijn wettelijk vastleggen van uitbreiding van de bevoegdheden van de commissaris der Koningin. De Raad onderschrijft een dergelijke uitbreiding van bevoegdheden, die ook aansluit bij eerdere aanbevelingen van de commissie-Hermans. Hiermee krijgt de Commissaris der Koningin aanwijzingsbevoegdheid inzake het niveau van geoefendheid en over de inhoud van rampenbestrijdingsplannen.

Bij het proces van de totstandkoming van de samenwerking(sgebieden) van de rampenbestrijding ligt het primaat bij de gemeenten, maar is er voor de provincies een stimulerende en begeleidende rol. Indien echter blijkt dat de samenwerkingsgebieden niet door vrijwillige gemeentelijke samenwerking tot stand

¹² in een aan de Staatssecretaris gerichte brief van 28 september 1999

komen terwijl er wel zwaarwegende redenen zijn om tot samenwerkingsgebieden te komen, acht de Raad het in het belang van een adequate rampenbestrijdingsorganisatie wenselijk dat de provincies – in afwijking van de (voorziene) regelgeving van de Wgr – de bevoegdheid bezitten om samenwerkingsgebieden aan te wijzen. Gezien de rol met betrekking tot de rampenbestrijding dient deze bevoegdheid dan toe te komen aan de Commissaris der Koningin. Deze aanwijzingsbevoegdheid dient alleen op het terrein van de rampenbestrijding betrekking te hebben. Hierin kan voorzien worden via aanpassing van de desbetreffende sectorwetgeving.

Een bestuurlijk knelpunt ziet de Raad voorts in het voornemen de taak van de brandweerregio's uit te breiden met de 'schakels' pro-actie en preventie. Goed denkbaar is dan de situatie dat een brandweerregio een standpunt inneemt dat speciaal op een deelnemende gemeente betrekking heeft en voor deze gemeente extra kosten of nadelen oplevert. Op grond van lokale belangen kan een gemeente een andere afweging maken. De vraag is dan hoe met een dergelijk conflict van belangen moet worden omgegaan. Strijdpunten tussen gemeente en regio zijn goed denkbaar op het terrein van de ruimtelijke ordening, wanneer de regio in het kader van zijn pro-actieve en preventieve taak bijvoorbeeld tot de conclusie zou komen dat het niet wenselijk is dat ergens wordt gebouwd, terwijl de gemeente juist zeer veel belang hecht aan datzelfde bouwproject. Wanneer het gemeentelijk plan past binnen het vigerende bestemmingsplan zijn er weinig mogelijkheden de gemeente te stoppen. Een dreigend conflict tussen de veiligheidsregio en een inliggende gemeente dient eerst met behulp van het reguliere R.O instrumentarium van het college van G.S te worden opgelost. Om dit instrumentarium meer inhoud te geven beveelt de Raad aan dat provincies en gemeenten bij het opstellen van streekplannen en bestemmingsplannen de veiligheidsaspecten nadrukkelijker als toetsingscriterium hanteren bij de invulling van die plannen. Dat geeft G.S. in voorkomende gevallen een beter handvat gemeentelijke plannen te toetsen op veiligheidsaspecten

Al met al denkt de Raad bij de versterking van de rol van de provincie met name aan de drie hiervoor genoemde elementen:

- uitbreiding van de bevoegdheden van de Commissaris der Koningin inzake de voorbereiding op de rampenbestrijding (aanwijzingsbevoegdheid over het niveau van geoefendheid en over de inhoud van rampenbestrijdings-plannen)
- in afwijking van de (voorziene) algemene regelgeving komt in de onderhavige sectorale regelgeving een aanwijzingsbevoegdheid voor de CdK om samenwerkingsgebieden vast te stellen indien deze niet door vrijwillige gemeentelijke samenwerking tot stand komen terwijl daarvoor wel zwaarwegende redenen aanwezig zijn.
- gedeputeerde staten maken een actiever gebruik van het reguliere R.O. instrumentarium bij een conflict tussen een regio en een inliggende

gemeente. Veiligheidsaspecten worden expliciet meegenomen bij het vaststellen van streekplannen en bestemmingsplannen.

4.4

De bekostiging

Aangezien provinciale bestuursorganen geen operationele taken vervullen en ook de door de Raad gewenste versterking van de provinciale rol betrekking heeft op toezicht en arbitrage, ligt bekostiging van de rampenbestrijding (van de regio's) via de provincies niet voor de hand.

Uitgaande van de primaire verantwoordelijkheid van de gemeenten, de systeemverantwoordelijkheid van het Rijk, de bestaande regionale bestuurlijke samenwerking als verlengd lokaal bestuur dient de bekostiging van de regio's in beginsel via de gemeenten te verlopen. Omdat er echter veiligheidsrisico's zijn die niet evenwichtig over de regio's zijn verdeeld, zijn niet alle gelden via een objectieve maatstaf te verdelen over alle gemeenten. Een doeluitkering naar de regio is daarom verantwoord. Dit is de huidige wijze van bekostiging. Hierbij ligt dus het bestuurlijke (en financiële) zwaartepunt van de rampenbestrijding bij de gemeenten.

De Raad voor de financiële verhoudingen is gevraagd advies uit te brengen over de invoering van een nieuw verdeelmodel bij de doeluitkering van het Rijk inzake de rampenbestrijding (BDUR-nieuw). Dit betreft de nieuwe invulling van de doeluitkering BDUR. Bij de voorgestelde inrichting van deze brede doeluitkering is echter al vooruit gelopen op de besluitvorming inzake de territoriale congruentie (bij de vaste bedragen is namelijk een prikkel ingebouwd die uitgaat van de schaal van de 25 politieregio's) en de bestuurlijke integratie. De Rfv wil echter eerst besluitvorming over het bestuurlijke model afwachten en pas daarna definitief adviseren over de financiële verhouding, aangezien in de opvatting van deze Raad de financiën het bestuur volgen. Zolang dit nog niet gebeurd is wil de Rfv voor het jaar 2000 de bestaande regeling handhaven.

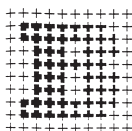
De Raad merkt nog op dat bij de financiering van brandweer- en geneeskundige regio's een prikkel tot samengaan kan worden ingebouwd, door een ont-schotting van geldstromen mogelijk te maken. Daarmee kan een meer integrale afweging van de middelen mogelijk worden en krijgen de desbetreffende regio's meer bestedingsvrijheid en kan een meer effectieve inzet van geldmid-delen worden verwacht. De Raad acht dit een betere methode om bestuurlijke samenwerking te bewerkstelligen dan het eventueel wettelijk opleggen of afdwingen.

Literatuur

- Bestuur en Management Consultants (BMC), *Territoriale harmonisatie van de hulpverleningsdiensten (deel 1)*, Leusden, 19 februari 1999
- Bestuursakkoord nieuwe stijl, *Overheden over de toekomst*, Den Haag, maart 1999
- BMC/Cebeon, *Kwantificering schaafeffecten territoriale harmonisatie hulpverleningsregio's*, 17 mei 1999
- Brief Commissarissen van de Koningin, *Hoofdlijnennotitie Rampenbestrijding 1999-2002*, 's-Hertogenbosch, 28 september 1999
- Elzinga, D.J., Vierde burgemeesterslezing, *Naar een nieuwe politieke machtsdeling (over dualisme, ontvlechting en politiek leiderschap)*, 13 september 1999
- Ministerie BZK, *Hoofdlijnennotitie Rampenbestrijding 1999-2002*, Den Haag, 8 juli 1999
- Ministerie BZK, *Inrichting en functioneren binnenlands bestuur*, Den Haag, februari 1999
- Ministeries BZK en Justitie, *Bestel in balans*, Den Haag 1 juli 1999
- Ministeries BZK en VWS, *Circulaire Project Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen 1999 en Verantwoordelijkheid regionaal samenwerkingsverband GHOR en taken Regionaal Geneeskundig Functionaris*, Den Haag, 1 juli 1999
- Ministeries BZK en VWS, Het projectprogramma II Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen, *Van ontwikkeling naar uitvoering*, Den Haag, 24 oktober 1998
- Ministeries BZK en VWS, *Met zorg verbonden*, Den Haag, 1 juni 1997
- Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie (SMVP), *De gekozen burgemeester en de politie*, Dordrecht, november 1999
- Tweede Kamer-commissie BZK, *Rampenbestrijding 1999-2002: lijst van vragen en antwoorden, vastgesteld 26 oktober 1999*, TK 1999-2000, 26 659, nr. 3
- VNG, Bijzondere ledenbrief, *reactie op de Miljoenennota 2000*, Den Haag, 30 september 1999

Bijlage I

Adviesaanvraag

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

Rch/199907029

03.20/003.001

Aan

De voorzitter en leden van de
Raad voor het openbaar bestuur
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Bijlagen	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
drie		EB1999/75130	6 juli 1999
Inlichtingen bij		Door kiesnummer	
mr.drs. J.G. Ketelaars		0703027021	
Onderwerp		Departementsonderdeel	
Adviesaanvraag veiligheidsregio's		Directie Brandweer en Rampenbestrijding	

In het werkprogramma 1999 van uw Raad is het thema 'Veiligheidsregio's en bestuurlijke inbedding openbare veiligheidszorg' opgenomen. De vraagstelling in dit thema is of de bestuurlijke inbedding van de openbare veiligheidszorg kan worden verbeterd, gegeven de bestuurlijke hoofdstructuur. Deze vraag is zowel gesteld met het oog op de wenselijkheid van territoriale congruentie van de brandweer- en geneeskundige regio's op de schaal van de politieregio's als op de wenselijkheid van integratie van de besturen van genoemde diensten.

Inmiddels heb ik onderzoek laten verrichten naar de wenselijkheid van territoriale congruentie. Op grond van de positieve resultaten van deze onderzoeken (zie bijlagen) heb ik besloten te streven naar territoriale congruentie van de brandweer- en geneeskundige regio's op de schaal van de politieregio's. Dit voornemen is opgenomen in de Hoofddiagnosenotitie Rampenbestrijding (zie bijlage), die met betrokkenen uit het rampenbestrijdingsveld zal worden besproken. Als gevolg van deze ontwikkeling wil ik de adviesaanvraag toespitsen op de bestuurlijke integratie van genoemde diensten.

In een aantal reeds geharmoniseerde regio's hebben de besturen van de brandweer- en geneeskundige regio's de stap in de richting van praktische bestuurlijke integratie al gezet. Deze ontwikkeling van nauwe samenwerking door middel van bestuurlijke integratie is goed te begrijpen vanuit de grote inhoudelijke verwevenheid van brandweer en de geneeskundige hulpverlening bij grootschalig optreden.

Deze door een aantal geharmoniseerde regio's ingezette ontwikkeling leidt tot de volgende vraag:
"In hoeverre kan een vorm van integratie van de besturen van in ieder geval de brandweer- en geneeskundige regio's en eventueel politieregio's bijdragen aan versterking van de samenwerking, gegeven de ontwikkeling naar territoriale congruentie."

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Telefoon (070) 302 63 02
Telefax (070) 363 91 53

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Verzoeken bij beantwoording
datum, kenmerk en
onderwerp te vermelden

Ik verzoek u in uw advies in het bijzonder in te gaan op de volgende aandachtspunten:

- wat zijn de voor- en nadelen van praktische en/of formele bestuurlijke integratie, mede in relatie tot de bestuurlijke hoofdstructuur en de regionale inbedding van de politie;
- wat zijn de mogelijke gevolgen van bestuurlijke integratie op de verdeling van taken en bevoegdheden, gegeven de bestuurlijke hoofdstructuur en de inbedding van de politie op regionaal niveau en in de justitiële structuren;
- in hoeverre kan de te vormen Regionale Ambulance Voorziening bij de bestuurlijke integratie worden betrokken. Meer in het algemeen vraagt de positie van de geneeskundige sector aandacht. In het bijzonder het gegeven dat in die sector veel private actoren werkzaam zijn en dat veelal verantwoordelijkheden zijn ondergebracht bij wethouders. Dit in tegenstelling tot de politie die tot het pakket van de burgemeester en van de officier van Justitie behoort en de brandweer die tot het pakket van de burgemeester behoort;
- wat zijn de eventuele consequenties van formele bestuurlijke integratie voor de financieringsstromen van het rijk naar de bij de rampenbestrijding betrokken organisaties en diensten (zowel voor de wijze van financiering als voor de besluitvorming over de besteding van de middelen);
- op welke termijn zou bestuurlijke integratie materieel en formeel zijn beslag kunnen (of moeten) krijgen.

Hoogachtend,
DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

G.M. de Vries

Bijlage II

Op basis van het vertrekpunt van de Raad, territoriale harmonisatie (in beginsel) op de schaal van de politieregio's, is een aantal regionale bestuursmodellen denkbaar: vormen van bestuurlijke integratie en samenwerking van de brandweer- en geneeskundige hulpverleningsregio's alsmede (eventueel) van de politieregio's. Ook mengvormen zijn denkbaar. Gezien de gerichtheid van de probleemstelling op de bestuurlijke integratie van met name de geneeskundige regio's en het voortouw van de brandweer bij de rampenbestrijding, is hier afgezien van het model van alleen bestuurlijke integratie tussen brandweer- en politieregio's en is tevens afgezien van het model van alleen bestuurlijke integratie tussen politieregio's en geneeskundige regio's. Het slot van deze bijlage bevat een passage over het er bij betrekken van de regionale ambulancevoorzieningen (RAV's).

Model 1

Volledige bestuurlijke integratie van de drie soorten hulpverleningsregio's

Dus het volledig samengaan van de besturen van de drie soorten regio's op de schaal van de politieregio's in veiligheidsregio's, waarbij in iedere (veiligheids)regio één nieuw functioneel bestuur met een zware nadruk op de gemeenten en met een aanzienlijk gewicht ontstaat.

Model 2

Bestuurlijke samenwerking tussen de drie soorten hulpverleningsregio's

Naast volledige bestuurlijke integratie zijn ook allerlei vormen van minder vergaande bestuurlijke samenwerking mogelijk. In de BZK-notitie Inrichting en functioneren binnenlands bestuur wordt uitgebreid ingegaan op samenwerkingsmogelijkheden. De Minister geeft aan bij de juridische vormgeving van samenwerkingsarrangementen – zeker daar waar het de behartiging van meer permanente taken betreft – een principiële voorkeur te houden voor een expliciet publiekrechtelijke grondslag (nl. de Wgr). Maar hij acht het aan de andere kant voorstelbaar dat overheden onder bepaalde omstandigheden een privaatrechtelijke grondslag kiezen, met name wanneer er sprake is van samenwerking met private partijen. Bij de geneeskundige hulpverleningsregio's speelt bijvoorbeeld de samenwerking met ziekenhuizen en ambulances. Behalve de Wgr-regelingen worden in de BZK-notitie als door overheden gebruikte samenwerkingsvormen genoemd: bestuursakkoorden, convenanten, stichtingen, contracten, verenigingen, NV's, BV's en commissies ex art.80. Van belang is hierbij de voorziene herziening van de Wgr (waarin onder meer de democratische legitimatie moet worden versterkt). Voorts wordt gewezen op de mogelijkheid van regiocontracten (regeerakkoord) en wordt de gebiedgerichte variant van interbestuurlijke samenwerking veelbelovend genoemd. Bij de gebiedgerichte samenwerking gaat het om de oplossing van een bepaald probleem via een brede en integrale benadering. Sprake kan zijn van ontschotting van relevante geldstromen, terwijl er goede mogelijkheden zijn voor interactieve beleidsvoering, ook en juist in de eerste fase van het beleidsproces.

Model 3

Volledige bestuurlijke integratie van de brandweer- en geneeskundige regio's

Uitgaande van model 1 zouden bij de bestuurlijke integratie van de veiligheidsregio's -vanuit de invalshoek van de rampenbestrijding – ook de politieregio's worden betrokken, terwijl de taken inzake rampenbestrijding slechts een beperkt deel van het gehele politiewerk uitmaken. Hiermee wordt in feite de aansturing van de politie ondergeschikt gemaakt aan de verbetering van de rampenbestrijding als geheel. Omdat dit wel erg ver lijkt te gaan is daarom ook een model denkbaar zonder de politieregio's, dus bestuurlijke integratie van de brandweerregio's en de geneeskundige regio's op de schaal van de politieregio's. Hierbij past overigens wel een vorm van (regulier) geïnstitutionaliseerd overleg met de politieregio's.

Model 4

Bestuurlijke samenwerking tussen de brandweer- en de geneeskundige regio's

Dit betreft de minder vergaande samenwerkingsvormen tussen beide soorten hulpverleningsregio's dan volledige bestuurlijke integratie, echter wel op de schaal van de politieregio's. Zie model 2 voor mogelijke samenwerkingsvormen. Gestimuleerd door de versterkingsprojecten PVB en PGHOR heeft thans bij de hulpverleningsregio's schaalvergroting en samenwerking richting schaal politieregio's plaats. Zo zijn de drie brandweerregio's in Friesland samengegaan, terwijl Friesland één politieregio is. In een aantal regio's zijn de besturen voor de regionale brandweer en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen reeds samengegaan. De Hoofdlijnennotitie rampenbestrijding noemt als mogelijkheid voor deze bestuurlijke integratie de vorming van een personele unie met het regionaal college. "Er zou met het oog op de rol van de politie bij de rampenbestrijding tevens kunnen worden gekomen tot een agenda coördinatie met de regionale politie respectievelijk het regionaal college". Ook wijst de Hoofdlijnennotitie op het regionale organisatieplan van de brandweerregio's: uit een oogpunt van bestuurlijke betrokkenheid dienen ook de regionale besturen van de politie en de geneeskundige hulpverlening een rol te hebben bij de vaststelling ervan omdat het plan ook behoort aan te geven wat van hen wordt verwacht.

Model 5

Een grotere rol voor de provincies

Momenteel hebben de provincies (de CdK, GS en PS) diverse taken en bevoegdheden op het terrein van de rampenbestrijding (aanwijzingsbevoegdheden, verzoeken voor bovenregionale bijstand, aanwijzen brandweerregio's, coördinatie, enz.). In het Regeerakkoord staat dat de integrerende en arbitrerende rol van de provincies op regionaal niveau moet worden versterkt. De Hoofdlijnennotitie stelt dat bij een eventuele uitbreiding van de bevoegdheden van de provincie bij de rampenbestrijding eerst het gebruik de huidige instrumenten dient te worden beschouwd en vervolgens overwogen kan worden

de ambtsinstructie van de CdK aan te passen. Het ligt verder bij de geneeskundige hulpverlening in de bedoeling dat de ambulancezorg c.q. de SMH onderdeel worden van de regiovisie waarvan de provincie de regisseur is. Bij het regionale organisatieplan rampenbestrijding, dat thans door het bestuur van de brandweerregio wordt vastgesteld, wordt het voor de hand liggend genoemd jaarlijks ook aan de provincie te laten rapporteren over de voortgang waarbij de provincies zo nodig kunnen bijsturen en hun coördinerende taak kunnen vervullen. Al met al gaat het vooral om versterking van de sturende rol van de provincies, dus een zwaardere regierol.

In een recent artikel ¹³(‘Eigen belastingheffing versterkt positie provincie’, Staatscourant 1 september 1999) bepleit professor Van der Dussen overheveling van taken aan de provincies, waarbij als voorbeeld de politie, de brandweer en de ambulancediensten worden genoemd.

Een dusdanige uitbreiding van provinciale taken en bevoegdheden dat bijvoorbeeld provinciale politie in beeld komt, is thans echter niet aan de orde.

Model 6

Versterking van de gemeenten

Hierbij kan gedacht worden aan gemeentelijke herindeling tot een grotere schaal, waardoor krachtiger gemeenten met full-time wethouders en een gekwalificeerder ambtelijk apparaat kunnen ontstaan. Een andere mogelijkheid is bijvoorbeeld een wettelijke inbrengrecht van gemeenteraden bij het beleidsplan van de politieregio (zoals genoemd in Bestel in Balans), waardoor de rol van de gemeenteraden kan worden opgewaardeerd. Meer algemeen zou een versterking van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen nagestreefd kunnen worden, hetgeen dan bij de voorziene wijziging van de Wgr meegenomen zou kunnen worden. Voorts is recent het project Krachtige gemeenten opgestart; afhankelijk van de resultaten van een knelpunten-analyse zal eventueel een versterking van het lokale bestuur aan de orde kunnen komen in de vorm van gemeentelijke herindeling of een betere regionale samenwerking.

Aan de hand van een aantal recente stukken en ontwikkelingen (zie paragraaf 4) heeft de Raad een zestal criteria opgesteld voor de beoordeling van de hiervoor aangegeven regionale bestuursmodellen. Vooral met behulp van deze beoordelingscriteria worden hierna de voor- en nadelen van de bestuurlijke modellen aangegeven.

a) Past het model bij de bestuurlijke hoofdstructuur?

In de notitie Inrichting en functioneren binnenlands bestuur is aangegeven dat bestuurlijke oplossingen voor feitelijke problemen binnen de huidige drie-lagenstructuur (Rijk, provincies, gemeenten) moeten worden gevonden. Ook het Regeerakkoord gaat nadrukkelijk uit van drie bestuurslagen.

¹³ Prof. Van der Dussen, Eigen belastingheffing versterkt positie provincie, Staatscourant 1 september 1999

- b) **Is er een goede democratische legitimatie?**
Dit betreft vooral het afleggen van verantwoording aan een democratisch gekozen lichaam (gemeenteraad, provinciale staten) alsmede de mogelijkheid van deze lichamen eigen wensen naar voren te brengen en mee te laten spelen. Met name bij de politieregio's speelt het vraagstuk van een gebrekkige democratische inbedding. Dit hangt samen met A.
- c) **Sluit het model aan bij de (voorzien) nieuwe Wgr?**
Hierbij is het onder meer de bedoeling dat de thans verplichte samenwerkingsgebieden worden afgeschaft (dit kan gezien worden als de hoofdlijn; wel is er sectorwetgeving voor specifieke regio's).
- d) **Vormt de bekostiging een hindernis?**
Verschillen in bekostigingswijze (doeluitkering, gemeentelijke bijdrage, premiefinanciering) en verschillende bekostigingsbronnen (Rijk, gemeenten, derden) kunnen complicaties veroorzaken. Belangrijk zijn hier enkele algemene uitgangspunten zoals 'wie het beleid bepaalt die betaalt' en het belang van een integrale afweging van de beschikbare middelen (en dus van ontschotting van verschillende geldstromen). Indien bijvoorbeeld regiobeleid tot aanzienlijke extra eigen uitgaven voor een gemeente zou (dreigen te) leiden (dus los van de reguliere gemeentelijke regiobijdrage), dan kan dat gemakkelijk spanningen oproepen. Een integrale afweging van middelen is nodig voor een optimale besteding. Verschillende bekostiging voor verschillende (sub)doeleinden kan de verantwoording van de uitgaven compliceren. Overigens dient te worden bedacht dat de politieregio's (bijna) geheel door het Rijk worden bekostigd en de brandweerregio's voor het grootste deel door de gemeenten.
- e) **Wat is de invloed op de effectiviteit en efficiency?**
Hierbij spelen onder meer een rol het tijdsbeslag van bestuurders voor overleg en de besluitvaardigheid in het licht van het bestaan van meerdere besturen.
- f) **De mate van transparantie**
Dat wil zeggen de vraag of en in hoeverre het inzichtelijk is waar de verantwoordelijkheden liggen.

De beoordeling van de zes regionale bestuursmodellen aan de hand van met name zes beoordelingscriteria (voor- en nadelen):

Model 1

Volledige bestuurlijke integratie van de drie soorten hulpverleningsregio's

Voordelen:

- (zie vorengenoemd criterium F) er ontstaat een organisatie die bestuurlijk bij een ramp c.s. samenhangend functioneert. Hierdoor is sprake van een duidelijke aansturing.
- doordat minder overleg nodig is neemt de bestuurlijke druk af .
- (zie E) grotere efficiency.

Nadelen:

- (zie A) er dreigt een nieuwe bestuurslaag tussen gemeenten en provincies te ontstaan, dit past niet bij de bestuurlijke hoofdstructuur.
- bij de vorming van een gemeenschappelijk bestuursorgaan (regionaal college) speelt de vraag wie hierin zitting zullen hebben: in ieder geval de burgemeesters, gezien hun rol bij de politie de brandweer en rampenbestrijding en zeer denkbaar ook de wethouders die verantwoordelijk zijn voor het geneeskundige terrein. Voorts dienen ook andere partijen die thans een rol spelen aan bod te komen (bijv. de hoofdofficier van justitie). Het er ook nog bij betrekken van RAV's (in het bestuur hiervan zitten ook vertegenwoordigers van ambulancediensten, van ziekenhuizen en artsen) wordt moeilijk.
- (zie B) hoe zwaarder de veiligheidsregio's, hoe groter het belang van een goede democratische legitimatie: met name zal dan grote aandacht moeten komen voor een betere betrokkenheid van gemeentebesturen, bijv. door een betere informatievoorziening en iets in de zin van een wettelijk inbrengrecht voor gemeenteraden zoals thans voorzien bij de politieregio's (zie Bestel in Balans).
- (zie C) het tot stand brengen van veiligheidsregio's komt neer op verplichte samenwerkingsgebieden op de schaal van de politieregio's. Dit sluit niet aan bij de plannen voor een nieuwe Wgr, waarin als hoofdlijn juist sprake is van afschaffing van verplichte samenwerkingsgebieden.
- (zie D) de diverse bekostigingen vormen een belemmering bij een integrale benadering. Thans is er rechtstreekse bekostiging van regio's door het Rijk en zijn er gemeentelijke bijdragen en premiefinanciering. Ontschotting kan een betere afweging mogelijk maken, maar kan ook minder goed aansluiten bij de beleidsdoelstellingen van sommige geldgevers. Denkbaar is dan te streven naar één brede doeluitkering van het Rijk zoals dat thans bij de politieregio's het geval is. Bij de ambulancezorg speelt echter dat de bekostiging via premieheffing de voorkeur van het kabinet blijft houden.
- hoe zwaarder de regio wordt opgetuigd, hoe groter het risico van een competentiestrijd tussen gemeente en veiligheidsregio, zeker als de laatste ook verantwoordelijk wordt voor de schakels pro-actie en preventie. In ieder geval zou in dit model een grotere rechtstreekse geldstroom naar de regio moeten gaan, ten koste van de gelden die naar de gemeente gaan.

Model 2

Bestuurlijke samenwerking tussen de drie soorten hulpverleningsregio's

De voor- en nadelen krijgen, afhankelijk van de vorm en de intensiteit van de samenwerking, een ander gewicht dan de bij model 1 genoemde voor- en nadelen.

Model 3

Volledige bestuurlijke integratie van de brandweer- en geneeskundige regio's

Voordelen:

- de voordelen genoemd bij model 1 maar dan in mindere mate.
- de omvangrijke reguliere politiezorg kan buiten beeld blijven.

Nadelen:

- (zie A) het nadeel van het ontstaan van een nieuwe bestuurslaag is wel aanwezig maar in mindere mate dan bij model 1 doordat het takenpakket minder gewicht heeft.
- (zie B) de democratische inbedding blijft een moeilijk punt, maar is toch minder moeilijk door het niet deelnemen van de politieregio's met hun eigen wettelijk voorgeschreven aansturing. Via de voorziene wijziging van de Wgr wordt gestreefd naar verbetering.
- (zie C en D) voor deze nadelen (verplichte samenwerkingsgebieden en de diverse bekostigingen) kan verwezen worden naar die bij model 1.
- er dient een vorm van (regulier) geïnstitutionaliseerd overleg met de politieregio's te worden ontwikkeld..

Model 4

Bestuurlijke samenwerking tussen de brandweer- en de geneeskundige regio's

Voor- en nadelen:

De voor- en nadelen van model 3 gelden in afgezwakte vorm. Spanning met de bestuurlijke hoofdstructuur is er nauwelijks, maar veel efficiencywinst wordt ook niet geboekt. Ook hier dient een vorm van overleg met de politieregio's te worden ontwikkeld.

Model 5

Een grotere rol voor de provincies

Voordelen:

- (zie A + B) versterking van de provinciale rol past goed bij de bestuurlijke hoofdstructuur, waarin de provincies een van de drie partijen zijn. Dit maakt een goede democratische controle mogelijk.
- het territorium van de politieregio's (dat bij territoriale harmonisatie van de drie soorten hulpverleningsregio's in beginsel het einddoel is) sluit goed aan op het provinciale grondgebied en valt hier bij de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Flevoland, Utrecht en Zeeland zelfs geheel mee samen.

Hierdoor hebben nieuwe veiligheidsregio's slechts met één provincie te maken.

Nadelen:

- een minpunt is dat de provincies zelf geen substantiële financiële bijdrage aan de rampenbestrijding leveren, hetgeen bij een sterkere beleidsmatige inbreng niet bevorderlijk is voor een zo goed mogelijke afweging.

Model 6

Versterking van de gemeenten

Voordelen:

- dit past bij de bestuurlijke hoofdstructuur en kan tot een betere democratische controle leiden.
- bij afname van het aantal deelnemende gemeenten kan ook het aantal bestuurlijke vertegenwoordigers in de regio(raad)/regionaal college dalen.
- er is een goede democratische legitimatie en de transparantie is optimaal.

Nadelen:

- er kan nauwelijks verwacht worden dat vanuit de specifieke invalshoek van de rampenbestrijding tot een grootschalige herindeling zal worden besloten. Hiervoor gelden algemene kaders.
- er zal geen gemeentelijke schaal bereikt kunnen worden die groot genoeg is om te voldoen als hulpverleningsregio.

Voor de modellen geldt ten aanzien van de regionale ambulance-voorzieningen (RAV's) als onderdeel van de geneeskundige kolom, nog het volgende.

Het ook bij de bestuurlijke integratie betrekken van de RAV's, die thans in verschillende fasen van ontwikkeling zijn, heeft als *voordeel* dat aldus de integrale samenhangende benadering van de rampenbestrijding wordt bevorderd. De *nadelen* zijn dat dit het vinden van een geschikte samenwerkingsvorm lastig maakt (door de aanwezigheid van private partijen zoals ziekenhuizen, huisartsen en veelal de ambulancediensten) en het volledig samenvoegen van de verschillende geldstromen bemoeilijkt (gezien de door het kabinet uitgesproken voorkeur voor de bekostiging van de ambulancezorg via premieheffing).

Daarbij komt nog dat in het bestuur van de RAV's vier nogal ongelijke partijen vertegenwoordigd zijn, waaronder de ambulancediensten. Hierdoor komen deze laatsten in een positie dat zij zowel opdrachtgever als uitvoerder kunnen zijn, hetgeen onwenselijk is.

Bijlage III

Overzicht van uitgebrachte adviezen

1. Verscheidenheid in vervlechting; bestuurlijke instrumenten tussen proces en institutie	oktober 1997
2. Integriteit, een zaak van overheid en bedrijfsleven	oktober 1997
3. Op de grens van monisme en dualisme	november 1997
4. Dienen en verdienen met ICT; over de toekomstige mogelijkheden van de publieke dienstverlening	april 1998
5. Op de handhaving beschouwd; toezien op een versterkte en uitvoerbare lokale handhavingsstructuur	april 1998
6. Bestuurlijke betrekkingen tussen kabinet, VNG en IPO	april 1998
7. Illegale Blijvers	april 1998
8. Wijken of herijken: nationaal bestuur en recht onder Europese invloed	september 1998
9. Tussen staat en electoraat; politieke partijen op het snijvlak van overheid en samenleving	september 1998
10. De overheid de markt in- of uitprijzen?	december 1998
11. De grenzen van de Internetdemocratie	december 1998
12. Kiezen zonder drempel, het kiesstelsel geactualiseerd	februari 1999
13. Retoriek en realiteit van het integratiebeleid	maart 1999
14. Bijzondere opsporingsdiensten	juni 1999
15. Het bestuurlijk kraakbeen	december 1999
16. Samen werken aan veiligheid, de bestuurlijke inbedding van de veiligheidsregio's	december 1999
17. Op het toneel en achter de coulissen, de regiefunctie van gemeenten	december 1999

Bijlage IV

Overzicht van uitgebrachte preadviezen en overige publicaties

Preadviezen

1. O.J.D.M.L. Jansen, *Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving, bestuur en politie* januari 1998
2. A. Zuurmond e.a., *Dienstverlening centraal, de uitdaging van ICT voor de publieke dienstverlening* april 1998
3. L.F.M. Besselink en R.J.G.M. Widdershoven, *De juridische gevolgen van Europese integratie voor het nationaal beleid* september 1998
4. S.A.H. Denters e.a., *De regiefunctie in gemeenten* december 1999
5. D.M. Berkhout e.a., *De provincie in het vizier, opstellen over het Nederlandse middenbestuur* december 1999

Overige publicaties

1. Werkprogramma 1998 september 1997
2. Verslag studiemiddag, *Sturingsinstrumenten en hun context. De modernisering van het bestuursinstrumentarium bij (financiële) decentralisatie* september 1997
3. Jaarverslag 1997 maart 1998
4. Verslag symposium, *De gezondheidstoestand van het Nederlandse openbaar bestuur; Ziek of gezond* maart 1998
5. Werkprogramma 1999 september 1998
6. Jaarverslag 1998 maart 1999
7. Werkprogramma 2000 september 1999

Bijlage V

Samenstelling Raad voor het openbaar bestuur

- voorzitter : vacature
- vice-voorzitter: de heer **prof. dr. H.G. Sol**,
hoogleraar systeemkunde aan de Technische Universiteit Delft;
- leden : de heer **prof. dr. H.B. Entzinger**,
hoogleraar algemene sociale wetenschappen
aan de Universiteit Utrecht;
- : mevrouw **mr. W.L. Gillis-Burleson**,
directeur Legato opleidingen;
- : de heer **prof. mr. P.F. van der Heijden**,
hoogleraar arbeidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam;
- : de heer **drs. P.J. Langenberg**,
hoofd afdeling Strategie & Beleid dIVV, gemeente Amsterdam;
- : de heer **drs. P.A. Lankhorst**,
adviseur Jeugdbeleid en Jeugdzorg;
- : de heer **ing. E.M. Mastenbroek**,
oud-commissaris van de Koningin in de provincie Limburg;
- : mevrouw **G.W. van Montfrans-Hartman**,
associée BCG;
- : de heer **prof. dr. C.D. van der Vijver**,
directeur Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie, Dordrecht;
- : mevrouw **A.G.M. van de Vondervoort**,
senior adviseur bij Bakkenist Management Consultants;
- secretaris : de heer **drs. M.P.H. van Haften**,
(geen Raadslid).